

«Η εξέλιξη της ελληνικής βιομηχανίας και της βιομηχανικής πολιτικής (1974-σήμερα): Τι συνέβη, τι μάθαμε και τι μπορεί να γίνει

Γιάννης Καλογήρου, Καθηγητής Τεχνολογικής Οικονομικής & Βιομηχανικής Στρατηγικής, Διευθυντής ΕΒΕΟ/ ΕΜΠ

«160 χρόνια ελληνική βιομηχανία: Μια ιστορική αναδρομή στις κρίσιμες καμπές και στην εξέλιξή της»

Τεχνόπολις, 15 Φεβρουαρίου 2018

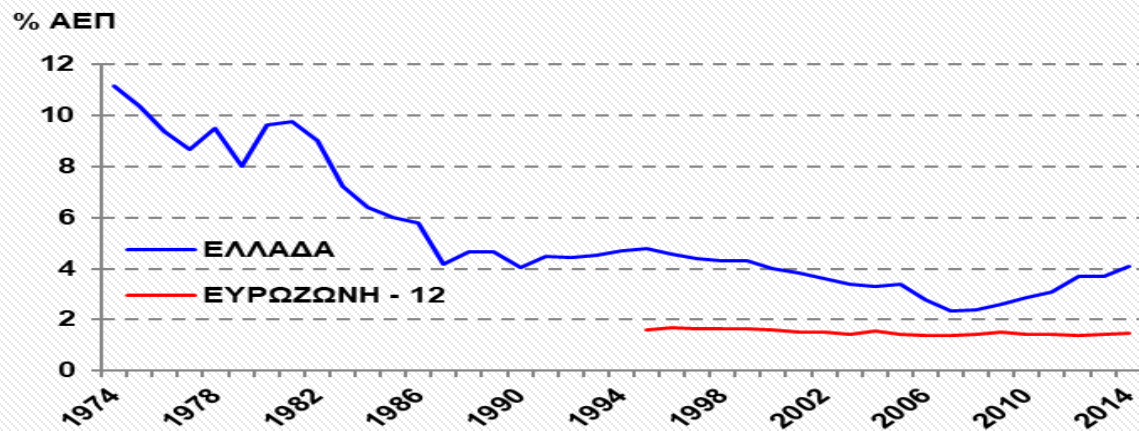
Μερικά στερεότυπα που είναι πολύ δημοφιλή

- «Δεν έχουμε και δεν είχαμε ποτέ βιομηχανία».
- «Η μεταπολίτευση κατέστρεψε τη βιομηχανία».
- «Δεν είχαμε ποτέ βιομηχανική πολιτική ή πολιτική για τη βιομηχανική ανάπτυξη».
- Η «δημόσια παρέμβαση είναι πάντα βλαπτική για την οικονομία. Αφήστε τις επιχειρήσεις να δραστηριοποιηθούν όπως νομίζουν».

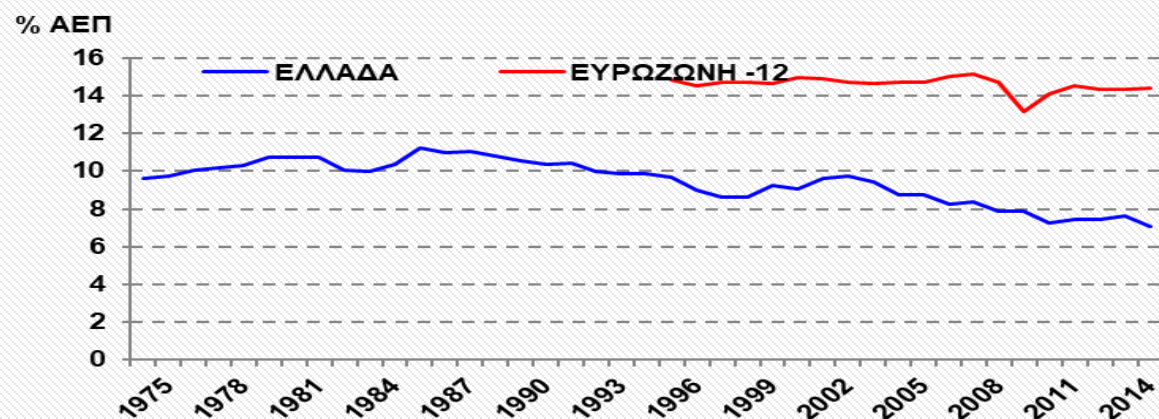
-

Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Παραγωγής

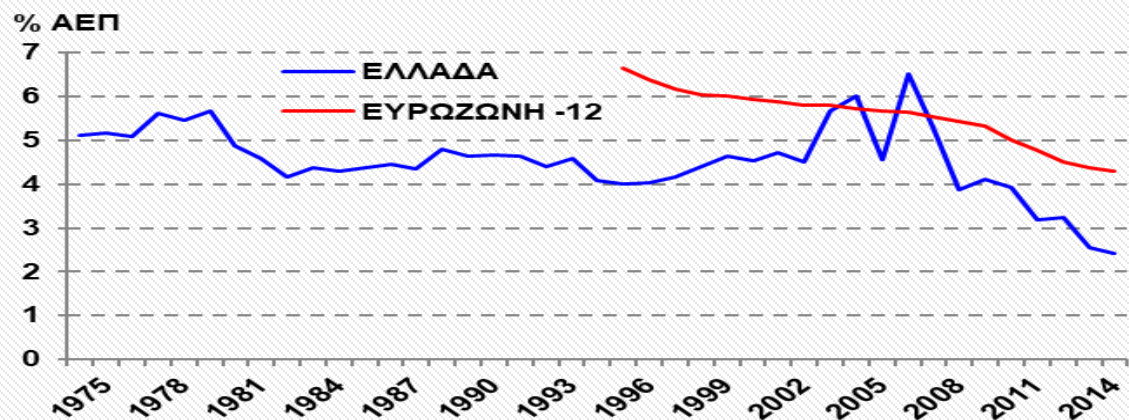
Γεωργία-Δασοκομία-Αλιεία

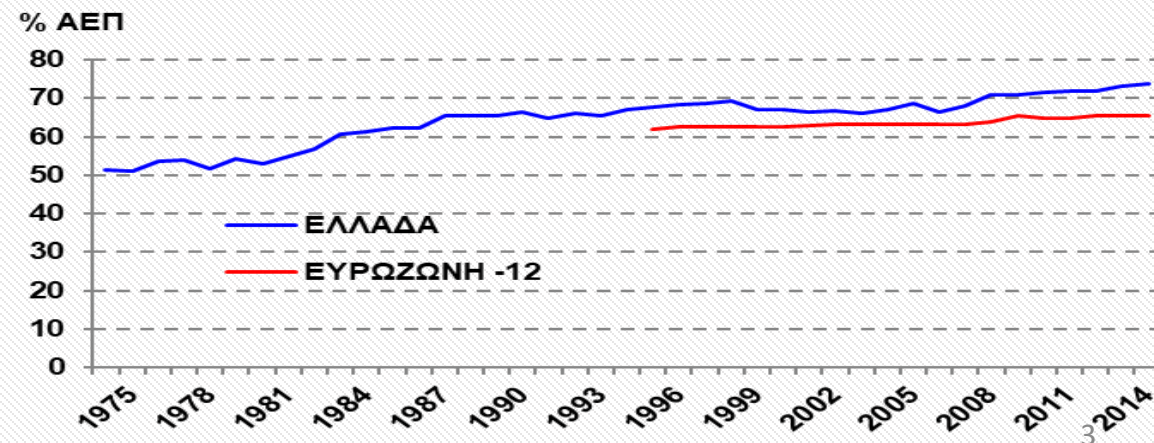
Μεταποίηση

Κατασκευές

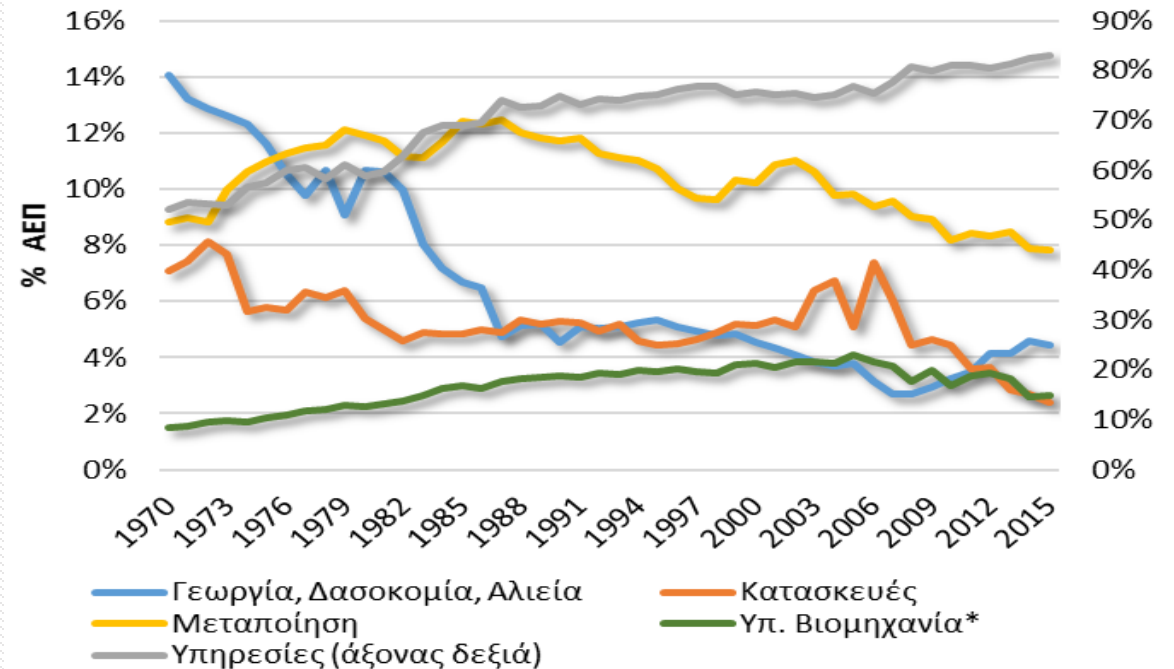

Υπηρεσίες

Δομική μεταβολή ελληνικής οικονομίας

- Η δομή της ελληνικής οικονομίας σταδιακά (από το 1980 και μετά) απομακρύνθηκε και από άλλους παραδοσιακούς τομείς της οικονομίας
 - ✓ Το μερίδιο του τομέα της Γεωργίας, Δασοκομίας, Αλιείας μειώθηκε από 10% τη δεκαετία του 70' σε 3% τη δεκαετία του 2000
- Νέοι τομείς (τομέας των Υπηρεσιών) άρχισαν να αναπτύσσονται δυναμικά
 - ✓ Το μερίδιο των υπηρεσιών στην ελληνική οικονομία ενισχύθηκε από 69% τη δεκαετία του 1970 σε 77% τη δεκαετία του 2000

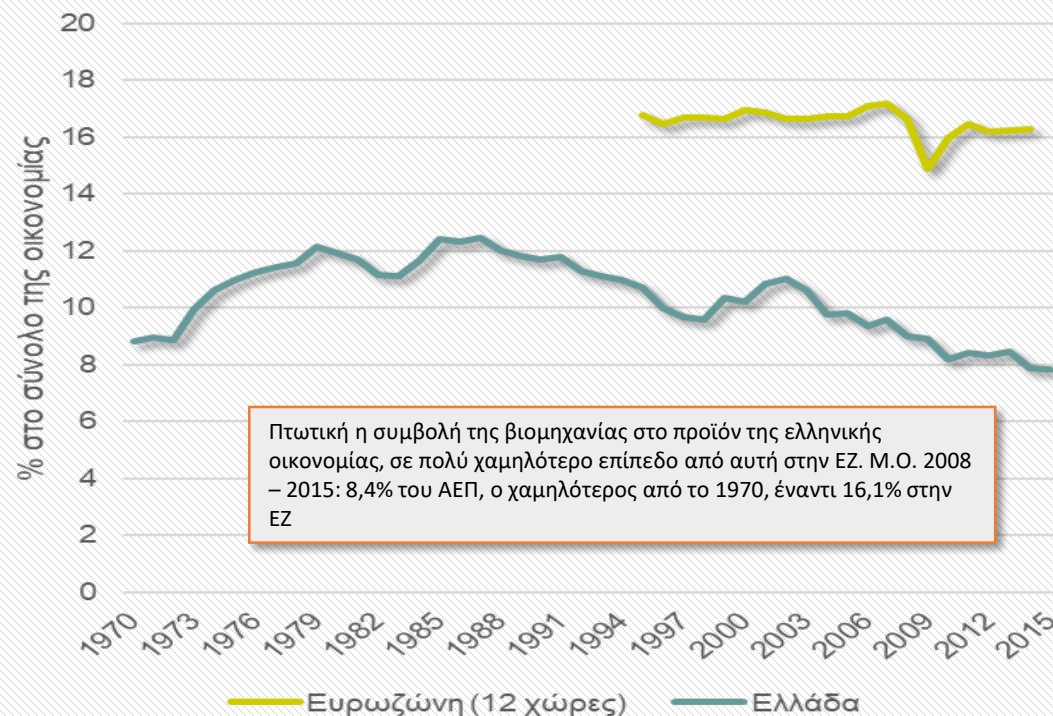
*Περιλαμβάνονται τα Ορυχεία, Λατομεία, Παροχή ΗΛ. Ρεύματος και Νερού

Πηγή: EUROSTAT, Ameco Database

Συμβολή Μεταποίησης στην ελληνική οικονομία...

- Αποβιομηχάνιση που ξεκίνησε σταδιακά από τα τέλη της δεκαετίας του 1980
 - Το μερίδιο της μεταποίησης μειώθηκε από 12,1% το 1979 σε 8,9% στα τέλη της δεκαετίας του 2000 (2009)
- Η κρίση επιτάχυνε τη φθίνουσα πορεία της ελληνικής μεταποίησης
 - Προστιθέμενη αξία μεταποίησης μειώθηκε (MEPM:-7,1%) ταχύτερα από το ρυθμό συρρίκνωσης του ΑΕΠ (MEPM:-4,7% την περίοδο 2009-2014)
 - Στη μείωση αυτή συνέβαλε έμμεσα και η καθίζηση του τομέα των κατασκευών λόγω μείωσης της ζήτησης για βιομηχανικά προϊόντα

Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Παραγωγής της Μεταποίησης

Οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα (1)

ΚΛΑΔΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

	ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ					ΣΥΝΟΛΟ
	ΑΕ	ΕΠΕ	ΟΕ-ΕΕ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ	ΛΟΙΠΕΣ	
ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	464	196	1100	20.897	1.954	24.611
ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	202	59	271	339	29	900
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	5.236	2.066	14030	48.830	879	71.041
ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ	1.069	769	4140	774	39	6.791
ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ	149	89	189	1.158	372	1.957
ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	8.081	8.939	43108	210.197	3.577	273.902
ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	945	1.204	1766	54.679	7.200	65.794
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	4.733	1.547	13068	87.269	733	107.350
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	1.371	1.366	2774	12.146	402	18.059
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	448	237	316	3.622	205	4.828
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	1.928	839	1300	4.918	165	9.150
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	2.061	2.600	5954	151.785	2.083	164.483
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	838	1.532	2811	16.005	1.603	22.789
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ, ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	59	28	45	713	396	1.241
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	102	176	698	5.870	366	7.212
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	232	179	255	3.786	425	4.877
ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	221	351	1284	19.750	1.846	23.452
ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	104	211	2500	29.041	2.775	34.631
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	3.557	1.722	13799	85.621	11.730	116.429
Άγνωστη Δραστηριότητα	133	164	350	7.014	358	8.019
						967.516

Βασικά μεγέθη επιχειρήσεων στην Ελλάδα

Class size	Number of enterprises			Number of persons employed			Value added		
	Greece		EU-28	Greece		EU-28	Greece		EU-28
	Number	Share	Share	Number	Share	Share	Billion €	Share	Share
Micro	682 132	96.8 %	92.8 %	1 264 804	59.1 %	29.5 %	17.0	35.9 %	21.2 %
Small	19 631	2.8 %	6.0 %	361 331	16.9 %	20.2 %	9.6	20.3 %	18.0 %
Medium-sized	2 576	0.4 %	1.0 %	241 105	11.3 %	17.0 %	9.0	18.9 %	18.2 %
SMEs	704 339	99.9 %	99.8 %	1 867 240	87.3 %	66.8 %	35.6	75.1 %	57.4 %
Large	397	0.1 %	0.2 %	271 720	12.7 %	33.2 %	11.8	24.9 %	42.6 %
Total	704 736	100.0 %	100.0 %	2 138 960	100.0 %	100.0 %	47.4	100.0 %	100.0 %

Πηγή: SBA Fact Sheet 2017

Οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα (2)

Αριθμός επιχειρήσεων κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (ΣΤΑΚΟΔ08) και τάξεις μεγέθους απασχόλησης, στο σύνολο Ελλάδος

ΚΛΑΔΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΤΑΞΕΙΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ							
	ΣΥΝΟΛΟ	0-4	5-9	10-19	20-29	30-49	50-99	100 και άνω
ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	24.611	23.783	412	257	67	50	25	17
ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	903	734	63	49	19	20	8	10
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	71.041	62.146	3.962	2.455	901	720	430	427
ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ	6.792	6.665	69	37	7	4	6	4
ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ	1.957	1.645	93	86	30	54	23	26
ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ? ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	273.902	260.156	7.739	3.608	974	685	407	333
ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	65.794	63.164	1.300	741	222	170	109	88
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	107.351	97.674	5.362	2.686	714	458	259	198
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	18.059	16.630	649	353	145	113	82	87
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	4.833	4.542	94	59	27	32	35	44
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	9.151	8.704	241	139	33	20	8	6
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	164.486	161.324	1.968	709	180	126	93	86
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	22.789	21.003	825	480	167	135	85	94
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ? ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	1.243	978	79	63	35	36	20	32
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	7.215	6.759	222	109	48	29	23	25
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	4.882	4.349	159	149	67	58	46	54
ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	23.453	22.711	375	227	57	39	19	25
ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	34.632	33.446	673	298	108	57	32	18
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	116.429	111.250	3.036	1.379	318	233	122	91
Άγνωστη Δραστηριότητα	8.019	7.989	22	4	4			
	967.542	915.652	27.343	13.888	4.123	3.039	1.832	1.665
		94,6%	2,8%	1,4%	0,4%	0,3%	0,2%	0,2%

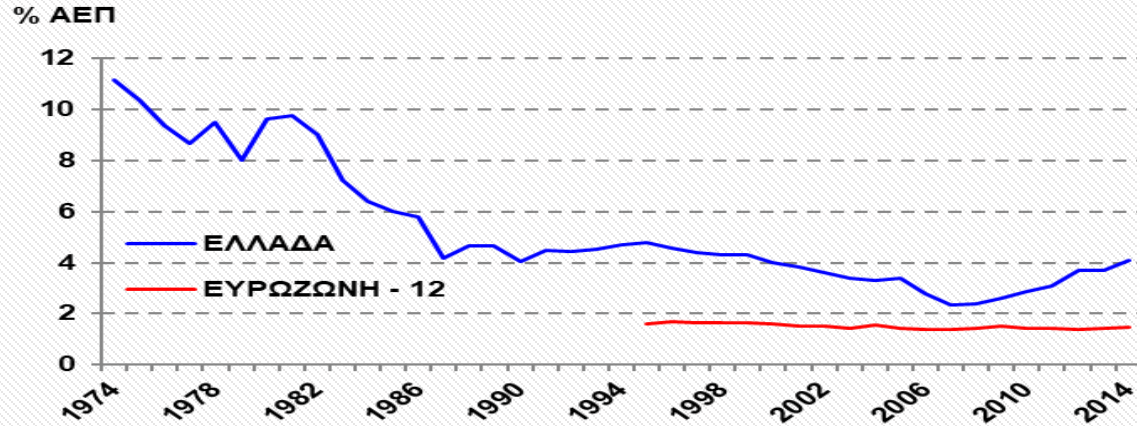
Πηγή: Μητρώο ΕΛΣΤΑΤ 2010

Ορισμένες υστερήσεις, αδυναμίες συλλογικής κατανόησης και ενδιαφέρουσες παραλείψεις

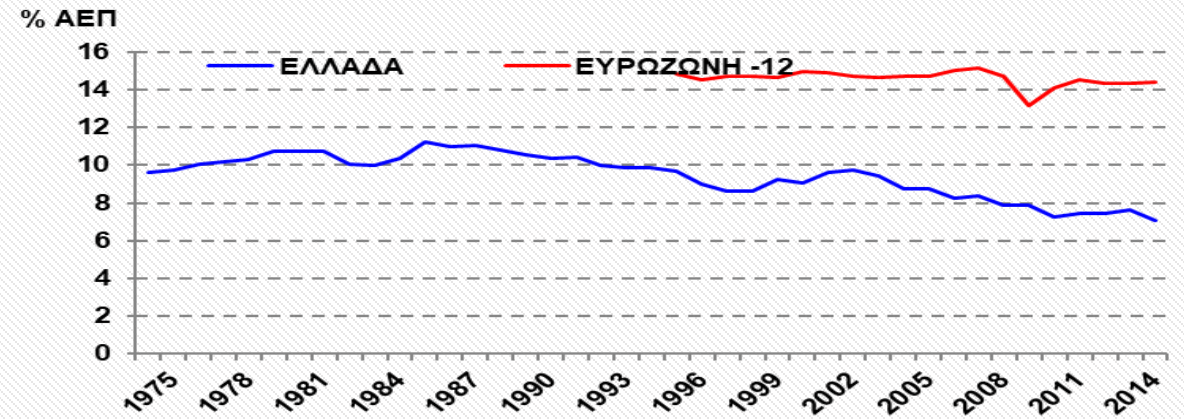
- Η αγνόηση της επίδρασης του εκάστοτε ευνοϊκού (δεκαετία του '60, ή από τα μέσα της δεκαετίας του '90 έως τη δεκαετία του 2000) ή δυσμενούς (τόσο στη δεκαετία του 1960 όσο και στις δεκαετίες του '70 ή του '80 και μετά στην κρίση) ή απαιτητικότερου διεθνούς περιβάλλοντος και πλαισίου
- Η αντίληψη της βιομηχανικής εξέλιξης ως μιας ομοιόμορφης διαδρομής δηλαδή **αγνόησης του context** (τόπος, χρόνος). Σημειώνονται σημαντικές στροφές και καμπές, πρωτοπόρες κινήσεις (π.χ. η απόφαση της ψηφιοποίησης του τηλεπικοινωνιακού δικτύου, αλλά όχι ο χρόνος της υλοποίησης, η ανάπτυξη του ψηφιακού δικτύου των πανεπιστημίων και των ερευνητικών ιδρυμάτων/ ΕΔΕΤ, ο ρόλος της ΕΤΕΒΑ) αλλά και πολύ μεγάλες καθυστερήσεις.
- **Χρονικές υστερήσεις** (σε σύγκριση με το **δυτικο-ευρωπαϊκό παράδειγμα** που επικράτησε από την αρχή της μεταπολεμικής περιόδου έως τα μέσα δεκαετίας του '70, αλλά και γενικότερα ως προς την κατανόηση και κυρίως την ενεργό προσαρμογή σε νέες διεθνείς τάσεις και εξελίξεις) σε σημαντικές πτυχές της θεώρησης του οικονομικού ρόλου του κράτους στη βιομηχανική και ευρύτερα στην οικονομική ανάπτυξη (π.χ. στο ρόλο της ενεργού αξιοποίησης των κρατικών προμηθειών, στον τρόπο υλοποίησης των μεγάλων βιομηχανικών και ενεργειακών έργων, στην ανάπτυξη εξειδικευμένων εταιρειών (ή μονάδων) σχεδιασμού, οργάνωσης και υλοποίησης βιομηχανικών και τεχνολογικών έργων (εταιρείες engineering), στη σύνδεση της βιομηχανίας με την έρευνα και την τεχνολογία.
- Στην περίοδο 1974-1990, κατά την άσκηση βιομηχανικής και διαρθρωτικής πολιτικής, **υποτιμάται η σημασία των μακροοικονομικών ανισορροπιών** σε συνθήκες όλο και πιο ανοιχτής οικονομίας, ενώ φαίνεται να υπερισχύει η πεποίθηση ότι η διαρθρωτική πολιτική θα επιλύσει τις μακροοικονομικές ανισορροπίες. Καθυστερήση στη συνειδητοποίηση ότι οι μακροοικονομικοί περιορισμοί τείνουν να κάνουν αναποτελεσματικές και μη αποδοτικές τις ενεργές παρεμβατικές πολιτικές.
- Η **καθυστερημένη αναδιάρθρωση** έχει πολύ μεγαλύτερο κόστος (π.χ. προβληματικές, βιομηχανικοί κλάδοι όπως π.χ. τα λιπάσματα κ.α.).
- Η δημόσια παρέμβαση ως στοιχείο **πραγματισμού** στην άσκηση βιομηχανικής πολιτικής (1974-1980) ή περισσότερο ως μέρος μιας διαφορετικής (μεταβαλλόμενης έντασης, μεγαλύτερος ή μικρότερος ιδεολογικός χρωματισμός) αναπτυξιακής προσέγγισης (1981-1990).

Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Παραγωγής

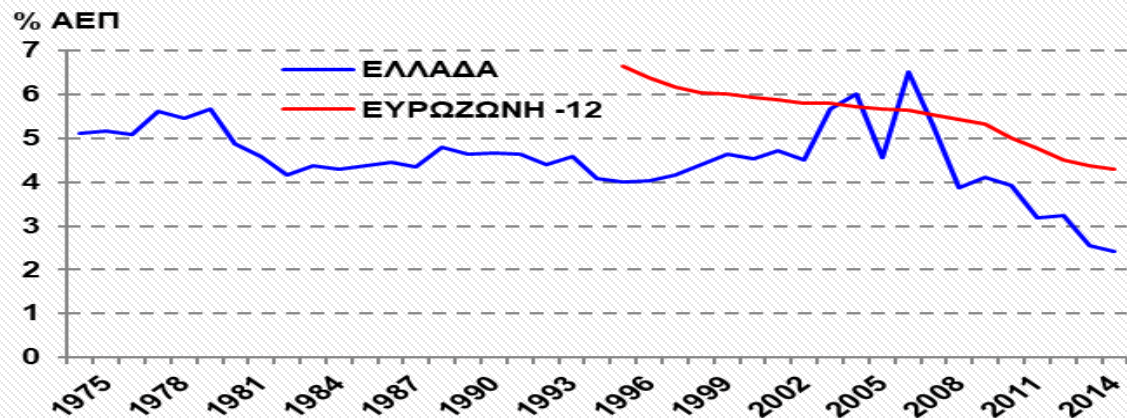
Γεωργία-Δασοκομία-Αλιεία

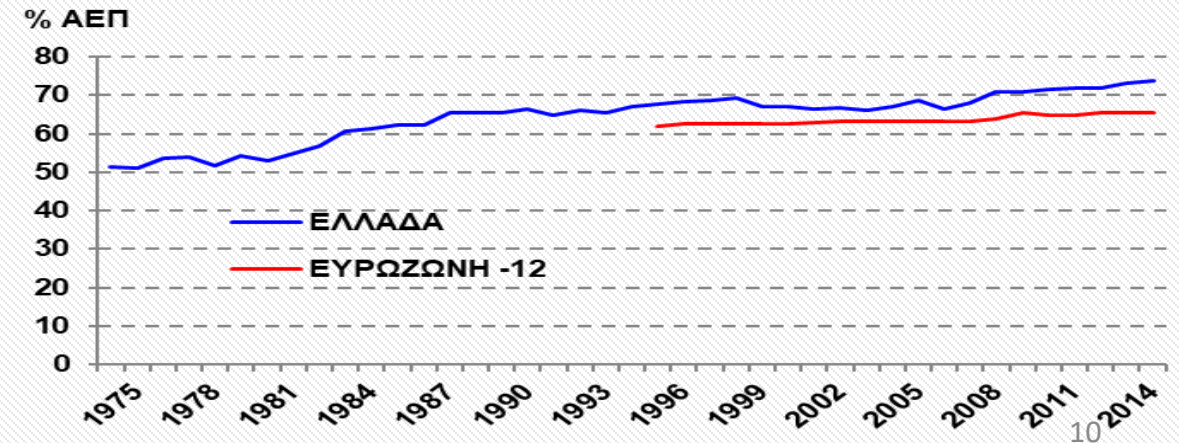
Μεταποίηση

Κατασκευές

Υπηρεσίες

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
FOUNDATION FOR ECONOMIC & INDUSTRIAL RESEARCH

Ο τομέας μεταποίησης στην Ελλάδα: Τάσεις και προοπτικές

Η μελέτη του IOBE πραγματοποιήθηκε με την υποστήριξη της
πρωτοβουλίας

«Ελληνική Παραγωγή – Συμβούλιο Βιομηχανιών για την Ανάπτυξη»

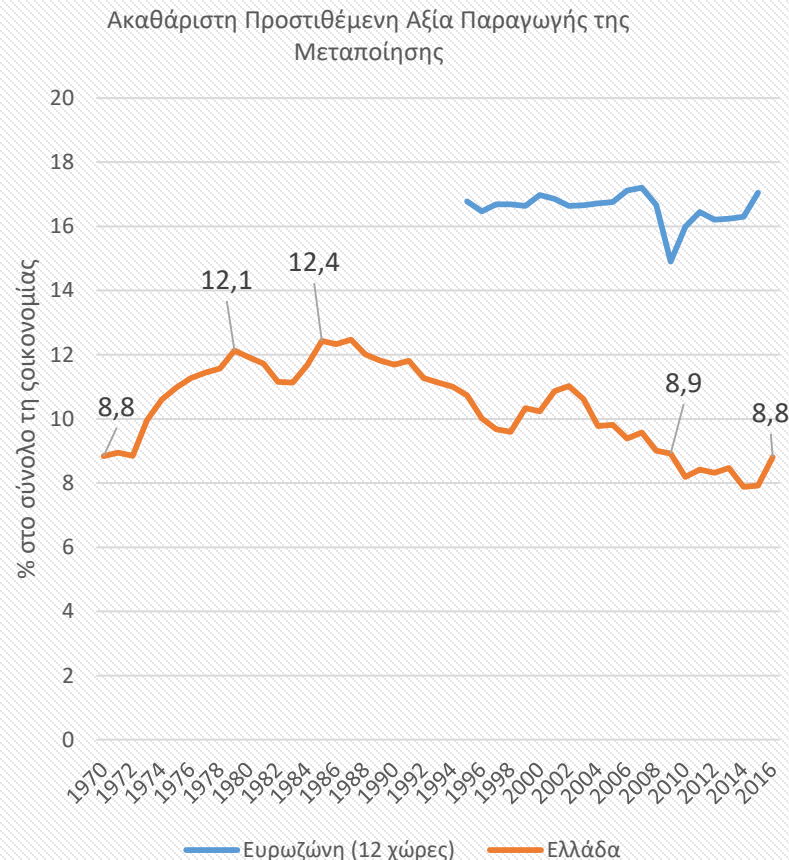

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

6/6/2017

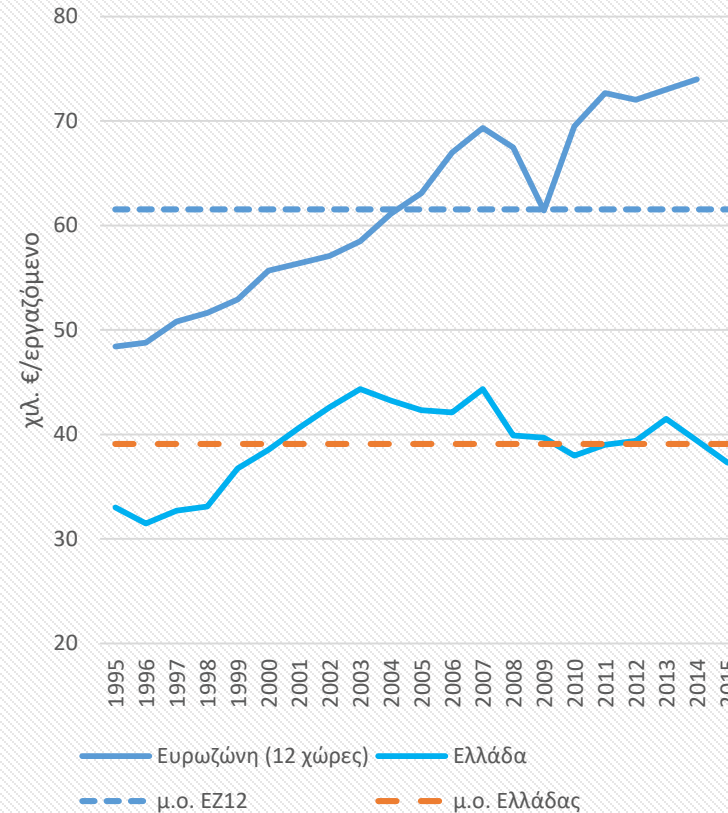
Η αποβιομηχάνιση

- Η αποβιομηχάνιση της ελληνικής οικονομίας ξεκίνησε σταδιακά από τα μέσα της δεκαετίας του 1980
 - Μερίδιο μεταποίησης στο ΑΕΠ μειώθηκε από 12,1% το 1979 σε 8,9% στα τέλη της δεκαετίας του 2000
- Η κρίση επιτάχυνε τη φθίνουσα πορεία της ελληνικής μεταποίησης
 - Η προστιθέμενη αξία της μεταποίησης μειώθηκε (ΜΕΡΜ:-7,1%) ταχύτερα από το ρυθμό συρρίκνωσης του ΑΕΠ (ΜΕΡΜ:-4,7% την περίοδο 2009-2014)
 - Στη μείωση αυτή συνέβαλε έμμεσα και η καθίζηση του τομέα των κατασκευών λόγω μείωσης της ζήτησης για βιομηχανικά προϊόντα
- Σήμερα (2016) η ελληνική βιομηχανία έχει μερίδιο 8,8% (από τα μικρότερα στην ΕΕ-27)

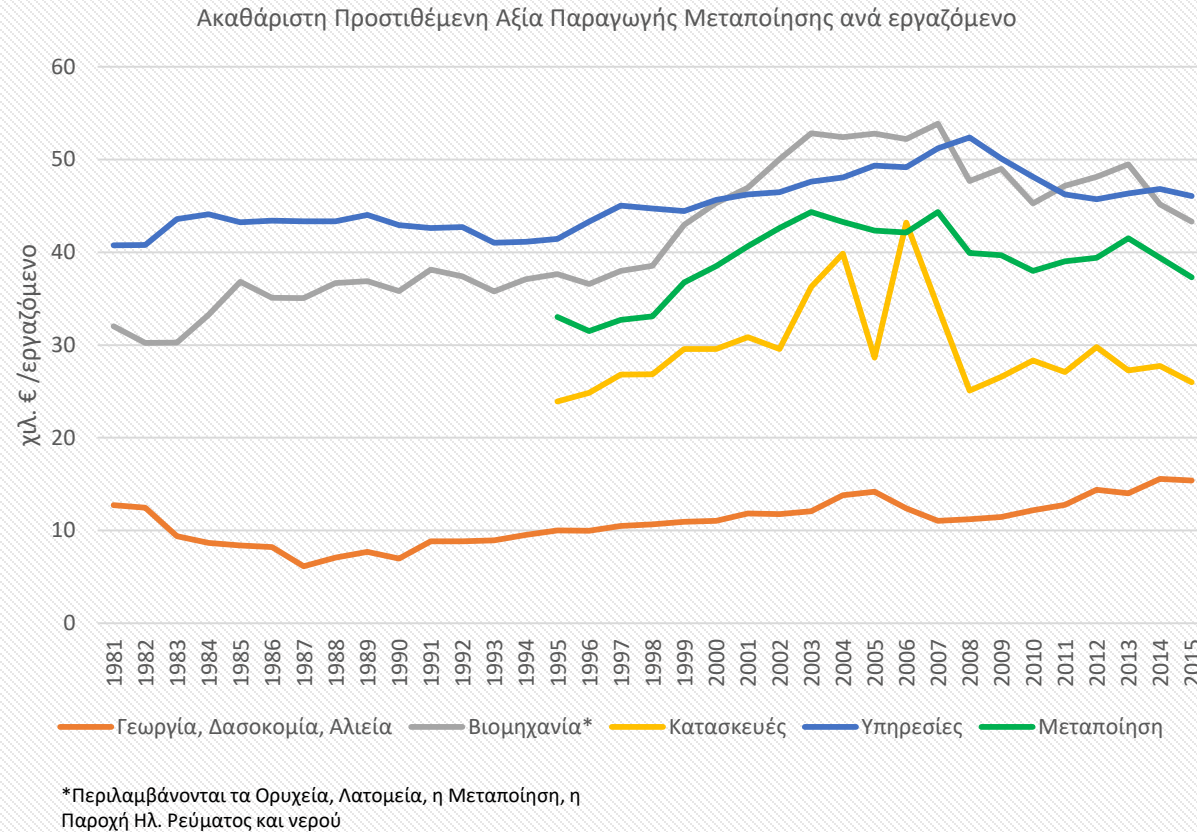

Έλλειμμα παραγωγικότητας στην ελληνική μεταποίηση σε σύγκριση με την ευρωπαϊκή...

- Η παραγωγικότητα στη μεταποίηση παραμένει καθηλωμένη στα επίπεδα του 2004 με μικρές αυξομειώσεις
- Αντίθετα η παραγωγικότητα της μεταποίησης στην Ευρώπη αυξάνεται με σταθερό ρυθμό την περίοδο 1995 και μετά, παρά το σοκ της κρίσης και της κατακρήμνιση της ζήτησης που σε συνδυασμό με ανελαστικότητες στην αγορά εργασίας οδήγησε σε κατακόρυφη μείωση παραγωγικότητας

... όχι όμως και με τους υπόλοιπους ελληνικούς κλάδους

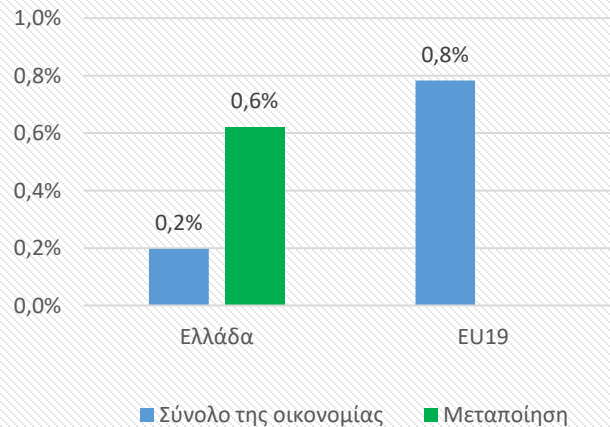

- Μεταξύ των τομέων της ελληνικής οικονομίας η βιομηχανία έχει υψηλή παραγωγικότητα
- Η παραγωγικότητα της ελληνικής βιομηχανία είναι αντίστοιχη με αυτή του τομέα των υπηρεσιών

Σημαντική η συμβολή της βιομηχανίας στην Ε&Α

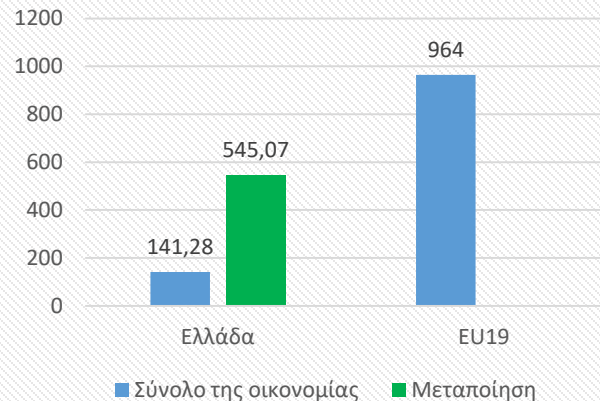
- ▶ Τέσσερις φορές περισσότερες οι δαπάνες R&D ανά απασχολούμενο στη μεταποίηση σε σύγκριση με το σύνολο της ελληνικής οικονομίας
- ▶ Το 0,6% των εργαζομένων στη μεταποίηση ασχολούνται σε R&D σε σύγκριση με μόλις το 0,2% στο σύνολο της οικονομίας

Προσωπικό R&D στο σύνολο των απασχολούμενων, ανά τομέα

Πηγή: EUROSTAT, Science & Technology

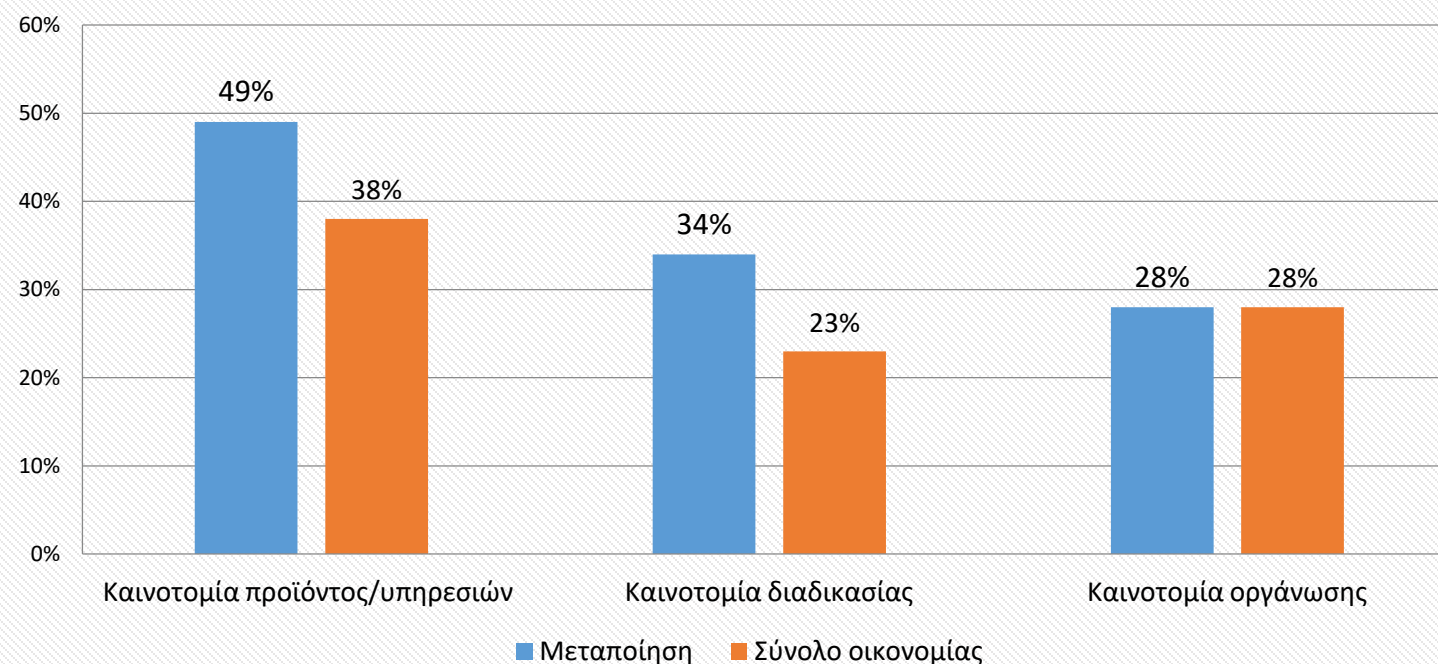
Δαπάνες R&D ανά απασχολούμενο (ευρώ/απασχολούμενο)

Πηγή: EUROSTAT, Science & Technology

Η ελληνική μεταποίηση υπερτερεί σε όρους καινοτομίας σε σχέση με την υπόλοιπη οικονομία

Ποσοστό επιχειρήσεων που υιοθετούν πρακτικές καινοτομίας τη διετία 2011-2012 στη Μεταποίηση σε σύγκριση με το σύνολο των επιχειρήσεων

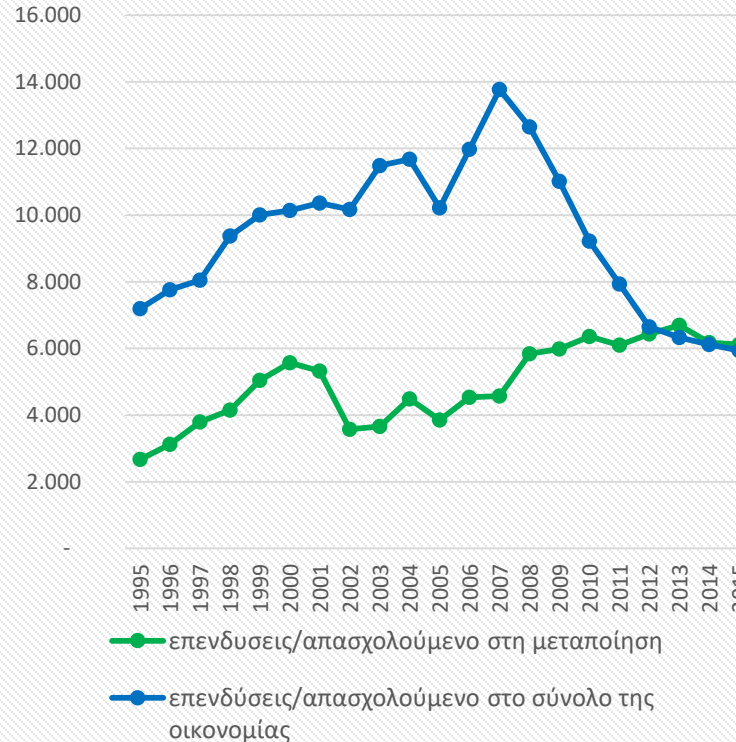

Πηγή: «Έρευνα στις επιχειρήσεις για την πρόβλεψη των μεταβολών στα περιφερειακά παραγωγικά συστήματα και τις τοπικές αγορές εργασίας», IOBE & EBEO / ΕΜΠ για λογαριασμό του ΣΕΒ

Η μεταποίηση στηρίζει τις επενδύσεις και στην περίοδο της κρίσης

- Διαχρονικά (προ κρίσης) οι επενδύσεις /απασχολούμενο είχαν αυξητική τάση τόσο στη βιομηχανία όσο και στο σύνολο της οικονομίας
- Την περίοδο της κρίσης οι επενδύσεις στο σύνολο της οικονομίας είχαν ισχυρά φθίνουσα πορεία
 - Ενώ οι επενδύσεις στη βιομηχανία την περίοδο (2009-2014) κατέγραψαν κατά μέσο ήπια άνοδο

Επενδύσεις ανά απασχολούμενο, ανά τομέα

Τα βιομηχανικά προϊόντα στηρίζουν τις εξαγωγές αγαθών

- Παρά τη συρρίκνωση του βιομηχανικού τομέα, οι εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων στην Ελλάδα συνεισφέρουν πάνω από το 87% στο σύνολο των εξαγωγών της χώρας
- Το 2015 το 35,8% των βιομηχανικών προϊόντων που εξάγονται κατευθύνονται στους 5 σημαντικότερους εξαγωγικούς προορισμούς
- Το 2015 παραδόθηκαν βιομηχανικά προϊόντα σε 184 χώρες του κόσμου.

Όμως: μικρό το μέσο μέγεθος

- Στις 66.567 οι επιχειρήσεις της μεταποίησης, αποτελούν περίπου το 7% των επιχειρήσεων της χώρας
- Η πλειονότητα των επιχειρήσεων όμως είναι προσωπικές (37,7%), ενώ ακολουθούν οι ΑΕ (22,4%) και οι ΟΕ (22,1%)
- Τρεις στις τέσσερις μεταποιητικές επιχειρήσεις εμφανίζουν κύκλο εργασιών μέχρι €150 χιλ. (2010)
 - Μόλις το 5,0% των επιχειρήσεων έχουν τζίρο πάνω από €1,5 εκατ.
- Οι περισσότερες επιχειρήσεις (87,5%) απασχολούν μέχρι 4 άτομα.
- Από 5 ως 9 άτομα εργάζονται στο 5,6% των επιχειρήσεων.
- Μόλις 6,3% των επιχειρήσεων διαθέτουν πάνω από 10 απασχολούμενους.

Πηγή: Μητρώο επιχειρήσεων ΕΛ.ΣΤΑΤ (2010)

Αρνητική η μεταβολή των χρηματοοικονομικών στοιχείων της μεταποίησης εν μέσω κρίσης

20

- ▶ Υποχώρηση **κύκλου εργασιών** μεταποίησης
- ▶ Το ενεργητικό όλων των υποκλάδων της Μεταποίησης μειώθηκε, ενώ και τα ίδια κεφάλαια διαμορφώνονται σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα στην πλειονότητα των υποκλάδων
- ▶ Περιορισμένη πρόσβαση σε τραπεζικό δανεισμό εν μέσω κρίσης και τα υψηλά επιτόκια φαίνεται να αναστέλλουν σχέδια για πρόσθετο δανεισμό (απομόχλευση)
 - ▶ Την περίοδο 2009-2014 σημειώνεται μείωση των μακροπρόθεσμων και βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων κατά 11,7% και 10,4% αντίστοιχα

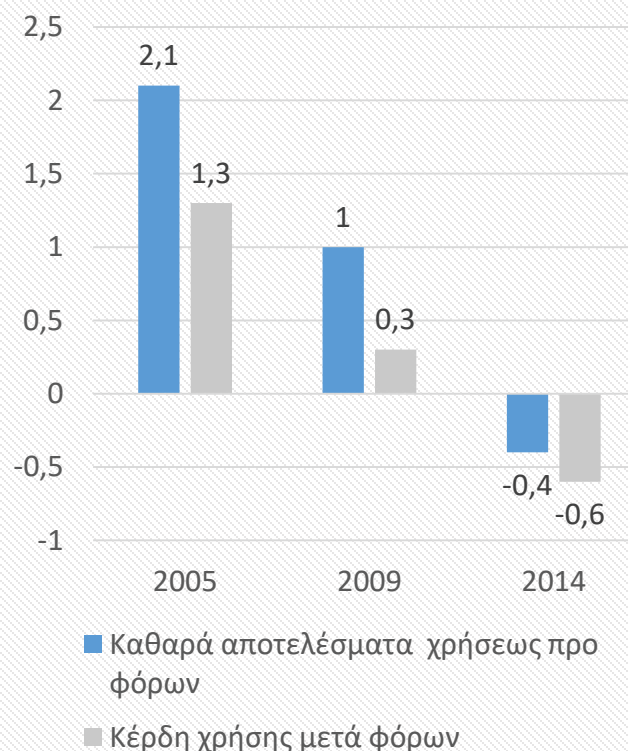
δισεκ.€	2005	2009	2014	ΠΜ '09/'05	ΠΜ '14/'09
Κύκλος εργασιών (πωλήσεις)	49,0	49,0	45,1	0,0%	-7,9%
Ενεργητικό	54,2	70,1	58,7	29,4%	-16,4%
Πάγια περιουσιακά στοιχεία	21,6	25,7	24,1	18,6%	-6,0%
Ίδια κεφάλαια	22,4	26,4	19,6	18,2%	-25,9%
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	8,1	13,9	12,3	72,0%	-11,7%
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	22,9	29,0	26,0	26,3%	-10,4%

Πηγή: Hellstat περίπου 16.300 μεταποιητικές επιχειρήσεις

Δυσμενής εξέλιξη στην κερδοφορία

- Τα οικονομικά αποτελέσματα των επιχειρήσεων της μεταποίησης προοδευτικά επιδεινώνονται
- Η φορολόγηση των επιχειρήσεων επιβαρύνει σημαντικά την κερδοφορία των επιχειρήσεων της μεταποίησης
 - **2005:** Οι φόροι αποτελούσαν 38% των καθαρών αποτελεσμάτων προ φόρων
 - **2009:** Οι φόροι αποτελούσαν 70% των καθαρών αποτελεσμάτων προ φόρων

Καθαρά αποτελέσματα χρήσεων προ φόρων στη μεταποίηση (δισεκ. ευρώ)

Πηγή: imentor, Hellastat

Υπολογισμός οικονομικού αποτυπώματος με την μέθοδο εισροών-εκροών

- Παραδοχές
 - Σταθερή τεχνολογία παραγωγής
 - Η παραγωγή κάθε προϊόντος απαιτεί εισροές και εργασία σε σταθερές αναλογίες ανεξάρτητα από το ύψος της παραγωγής
 - Σταθερές τιμές
 - Σταθερές καταναλωτικές προτιμήσεις
 - Δεν υπάρχουν περιορισμοί στις παραγωγικές δυνατότητες των κλάδων

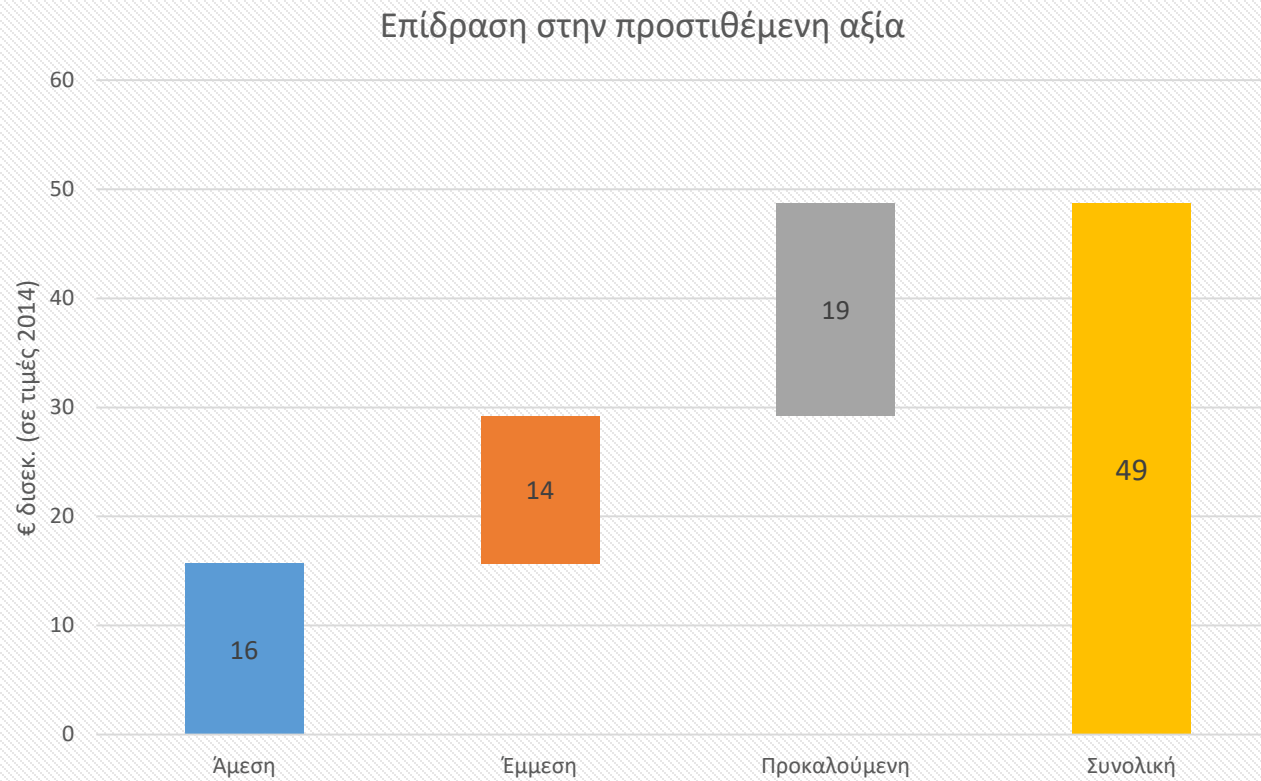
Μεταποιητικοί κλάδοι ανάλυσης + Ορυχεία - Μεταλλεία (ταξινόμηση κατά NACE Rev. 2)

- Ορυχεία και λατομεία (B)
- Είδη διατροφής, ποτά, προϊόντα καπνού (C10-C12)
- Προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας, είδη ένδυσης, δέρμα και συναφή προϊόντα (C13-C15)
- Ξυλεία και προϊόντα από ξύλο και φελλό (εκτός από έπιπλα), είδη καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής (C16)
- Χαρτί και προϊόντα από χαρτί (C17)
- Υπηρεσίες εκτύπωσης και εγγραφής προεγγεγραμμένων μέσων (C18)
- Προϊόντα οπτάνθρακα και προϊόντα διύλισης πετρελαίου (C19)
- Χημικές ουσίες και προϊόντα (C20)
- Βασικά φαρμακευτικά προϊόντα και φαρμακευτικά σκευάσματα (C21)
- Προϊόντα από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες (C22)
- Άλλα μη μεταλλικά ορυκτά προϊόντα (C23)
- Βασικά μέταλλα (C24)
- Κατασκευασμένα μεταλλικά προϊόντα εκτός μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού (C25)
- Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, ηλεκτρονικά και οπτικά προϊόντα (C26)
- Ηλεκτρολογικός εξοπλισμός (C27)
- Μηχανήματα και είδη εξοπλισμού π.δ.κ.α. (C28)
- Μηχανοκίνητα οχήματα, ρυμουλκούμενα και ημιρυμουλκούμενα (C29)
- Άλλος εξοπλισμός μεταφορών (C30)
- Έπιπλα, άλλα προϊόντα μεταποίησης (C31_ C32)
- Υπηρεσίες επισκευής και εγκατάστασης μηχανημάτων και εξοπλισμού (C33)

Πηγές στατιστικών δεδομένων

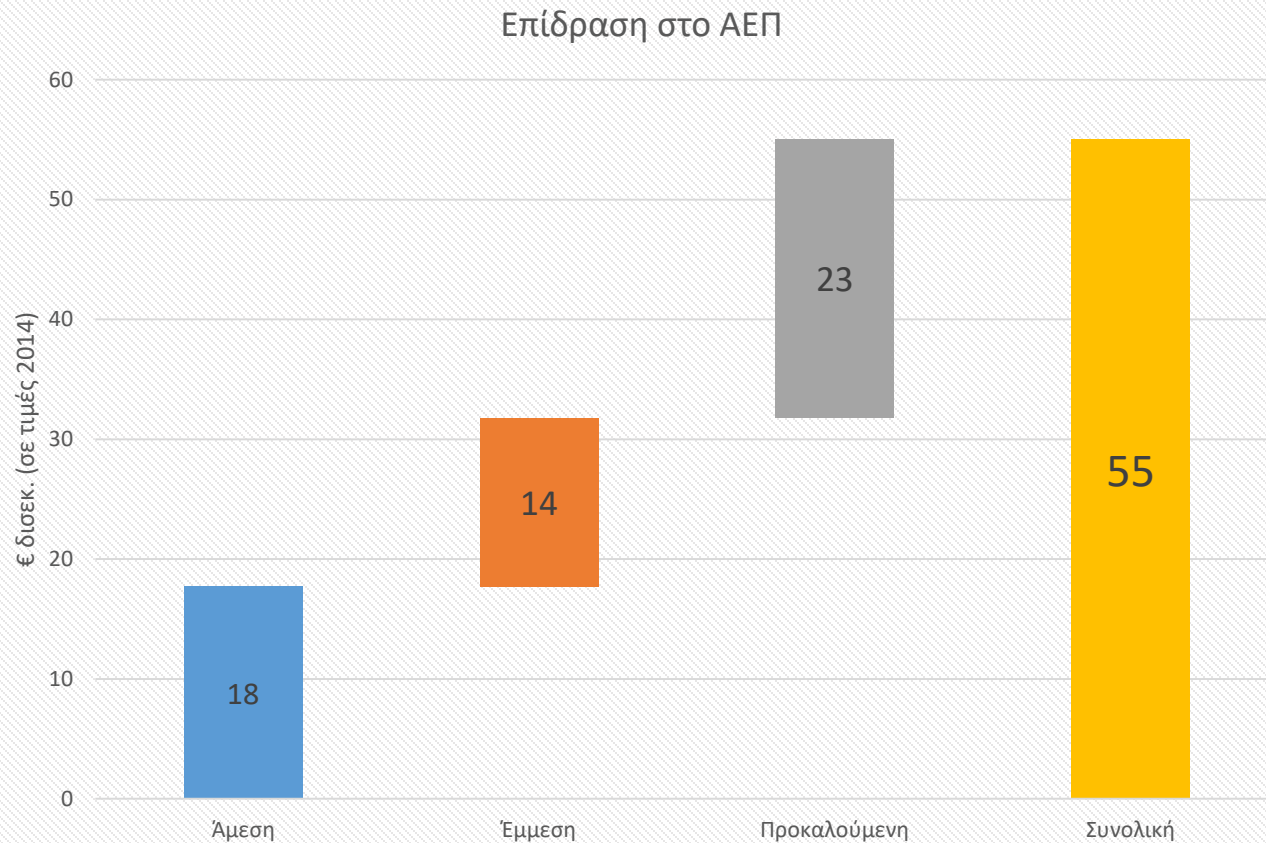
- ▶ Πίνακες εισροών-εκροών της Eurostat για τα έτη 2005 και 2010 (τελευταία διαθέσιμα)
 - ▶ Με προβολή για το 2014 βάσει εθνικών λογαριασμών
- ▶ Στοιχεία εθνικών λογαριασμών της Eurostat για τα έτη 1995 και 2014
- ▶ Στοιχεία ερευνών Structural Business Statistics της Eurostat για τα έτη 2008 έως 2013

Προστιθέμενη αξία μεταποίησης: σχεδόν €16 δισεκ. άμεση επίδραση, ενώ η συνολική επίδραση φθάνει στα €49 δισεκ. (~27% του ΑΕΠ)

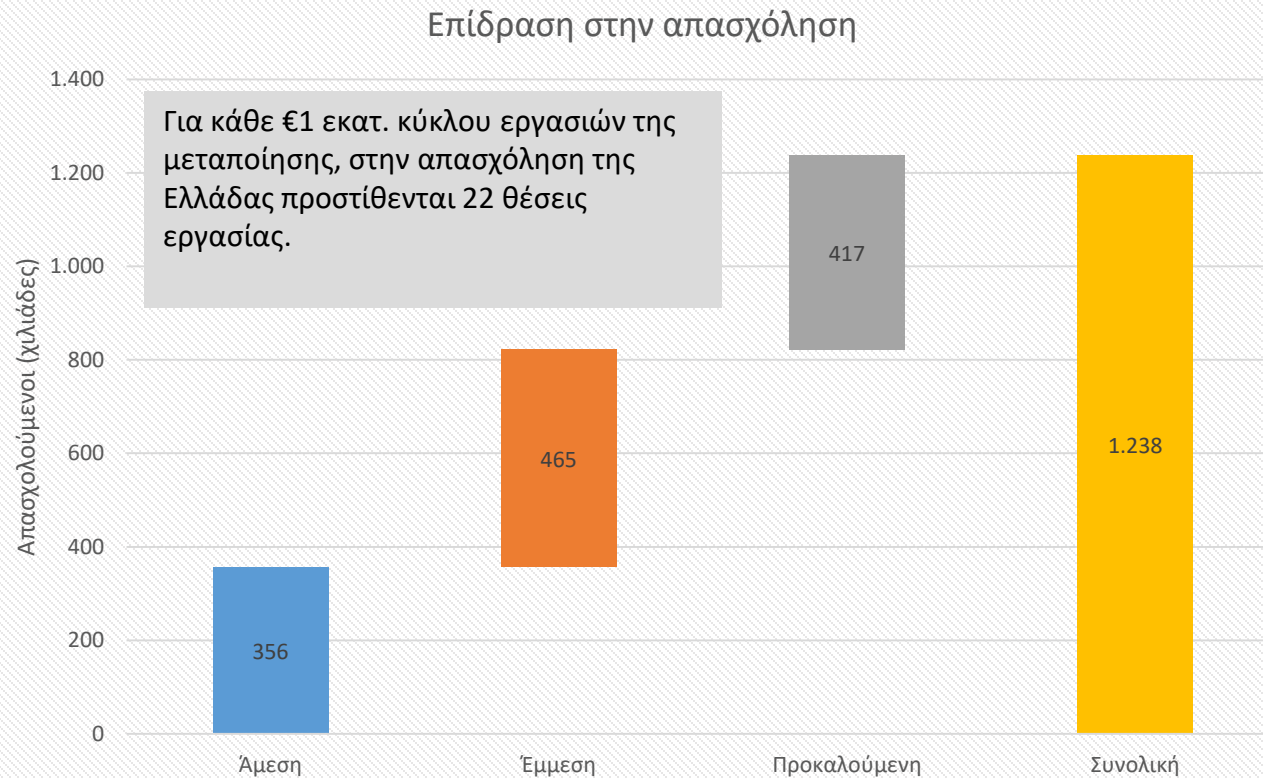
Η συνολική επίδραση στο ΑΕΠ υπερβαίνει τα €55 δισεκατομμύρια (31% του ΑΕΠ)

25

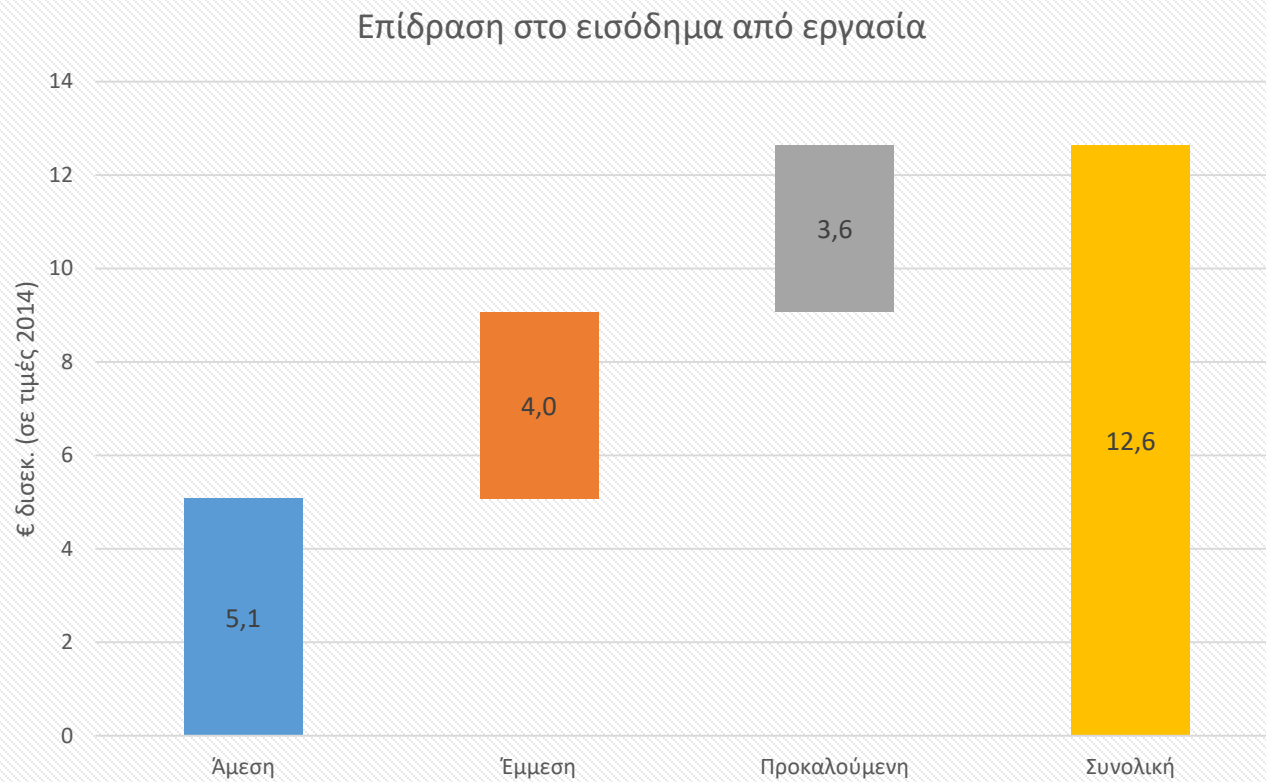
Συνολική επίδραση στην απασχόληση: ξεπερνά τις 1,2 εκατομμύρια θέσεις εργασίας (31% της συνολικής απασχόλησης στην Ελλάδα)

26

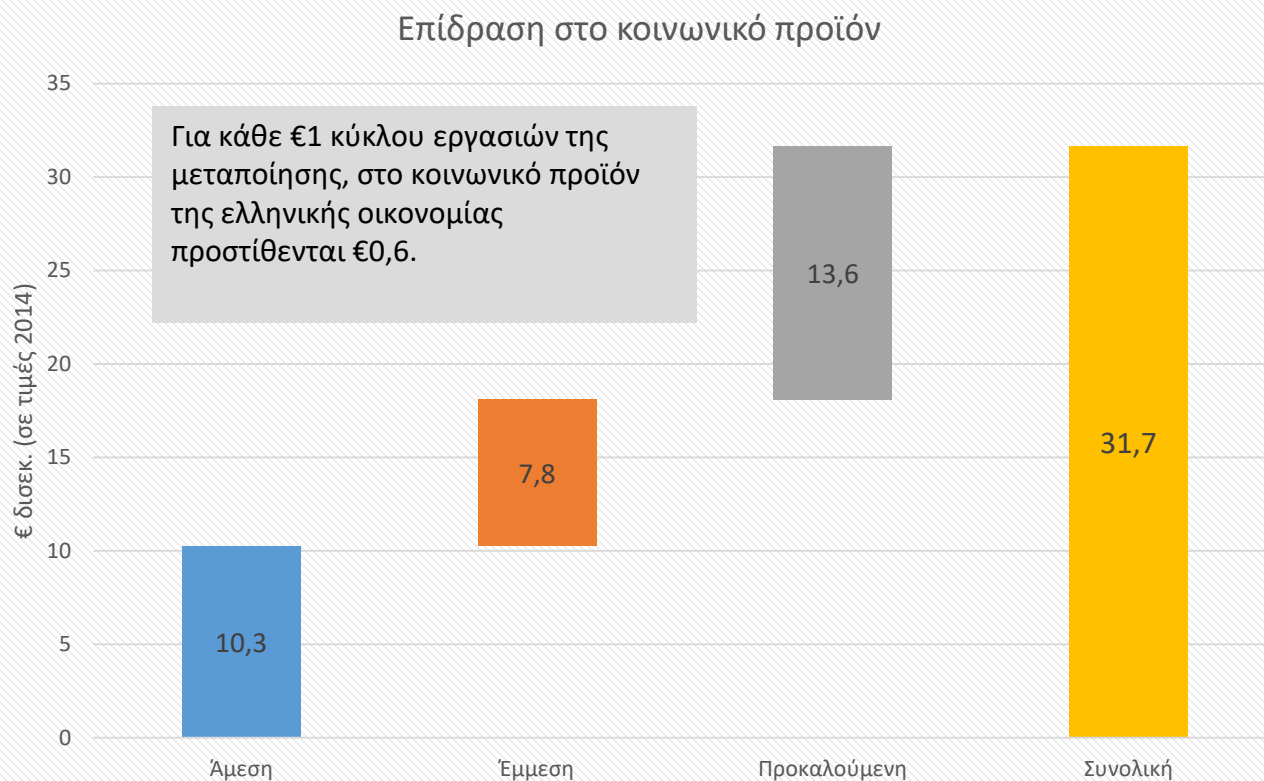

Η μεταποίηση προσφέρει άμεσα μισθούς ύψους €5,1
δισεκατομμυρίων (αντίστοιχη συνολική επίδραση: €12,6 δισεκ.)

27

Το συνολικό κοινωνικό προϊόν της μεταποίησης (μισθοί, φόροι, εισφορές, σχηματισμός παγίου κεφαλαίου) υπερβαίνει τα €31,6 δισεκατομμύρια

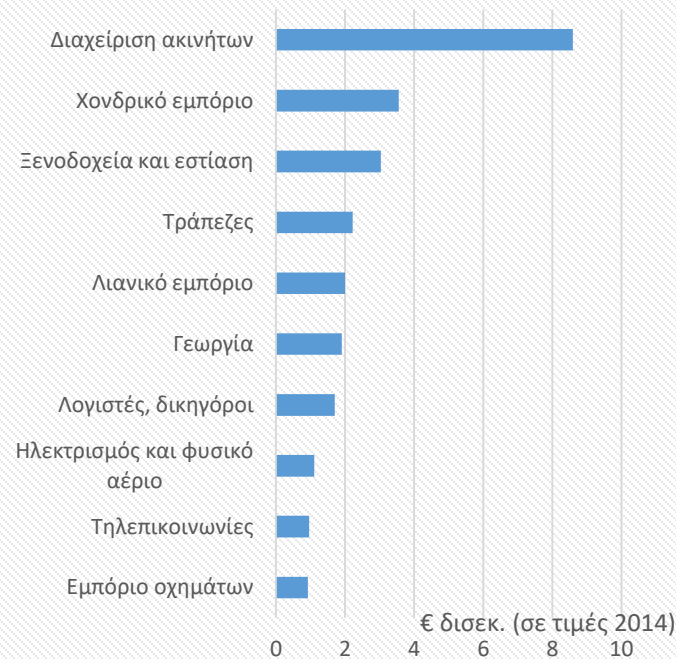

Κλάδοι που ωφελούνται από την μεταποιητική παραγωγή: Εμπόριο, τραπεζικές εργασίες, διαχείριση ακινήτων, υπηρεσίες λογιστών / δικηγόρων

Έμμεση επίδραση στην
προστιθέμενη αξία ανά κλάδο

Συνολική επίδραση στην
προστιθέμενη αξία ανά κλάδο

Κλάδοι που ωφελούνται από την μεταποιητική παραγωγή σε όρους απασχόλησης: γεωργία, εμπόριο, υπηρεσίες λογιστών/δικηγόρων, ξενοδοχεία / εστίαση

Έμμεση επίδραση στην απασχόληση
ανά κλάδο

Συνολική επίδραση στην απασχόληση ανά
κλάδο

Η μεταποίηση έχει ισχυρά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην ελληνική οικονομία

31

Μέγεθος	Πολλαπλασιαστής	Συνολική επίδραση, ως % του αντίστοιχου συνολικού μεγέθους στην Ελλάδα
Ακαθάριστη αξία παραγωγής	1,90	39%
Προστιθέμενη αξία	3,10	31%
ΑΕΠ	3,11	31%
Εισόδημα από εργασία	2,49	29%
Φόροι	3,43	29%
Εισφορές εργοδοτών	2,99	24%
Φόροι και εισφορές	3,28	27%
Απασχόληση	3,48	31%
Σχηματισμός παγίου κεφαλαίου	4,08	27%
Κοινωνικό προϊόν	3,08	28%

Τα αποτελέσματα ενός θετικού σοκ στην ελληνική μεταποίηση

- Η προστιθέμενη αξία της ελληνικής μεταποίησης σε πραγματικούς απόλυτους όρους, σε τιμές 2014, μειώθηκε από €17,3 δισεκ. το 1995 σε €15,3 το 2014
- Αν είχαμε ένα θετικό οικονομικό σοκ που θα τόνωνε την δραστηριότητα της μεταποίησης, έτσι ώστε η προστιθέμενη αξία της σε απόλυτους όρους να επανέλθει στα επίπεδα του 1995 - μια ζήτηση (τζίρος) της τάξης των €5,7 δισεκ. - οι πολλαπλασιαστικές επιδράσεις στην ελληνική οικονομία συνολικά θα ήταν:
 - Το ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας θα αυξανόταν συνολικά κατά 7,2€ δισεκ. (4,1% του ΑΕΠ του 2014)
 - Η απασχόληση θα αυξανόταν συνολικά κατά 163.000 θέσεις εργασίας, εκ των οποίων 34.000 θέσεις άμεσα στην μεταποίηση
 - Τα εισοδήματα των νοικοκυριών από μισθούς θα αυξάνονταν συνολικά κατά €1,7 δισεκ. (αύξηση κατά 3,9%)
 - Τα έσοδα του δημοσίου θα αυξάνονταν συνολικά κατά €1,5 δισεκ. (0,8% του ΑΕΠ του 2014)
 - Το άμεσο κοινωνικό προϊόν της μεταποίησης θα αυξανόταν κατά €1 δισεκ., ενώ η συνολική αύξηση του κοινωνικού προϊόντος στην οικονομία θα έφτανε τα €4,2 δισεκ.